

Konvertering af almene senge til retspsykiatriske senge i Psykiatrisk Afdeling Middelfart Forslag til realisering af den politiske beslutning i forbindelse med budget 2017.

Baggrund

Antallet af indlagte retspsykiatriske patienter har i de seneste år været stigende – både på landsplan samt i Region Syddanmark. I 2012 var der således i gennemsnit 70,3 retspsykiatriske patienter indlagt i psykiatrisygehuset og i 2015 var dette steget til 87,2.

Region Syddanmark har 70 retspsykiatriske døgnpladser i Middelfart, og patienter udover dette antal fordeles på de almenpsykiatriske afdelinger.

I de første 5 måneder af 2016 har retspsykiatriske patienter anvendt sengedage, svarende til ca. 90 senge ved 100 % belægning og dermed et kapacitetsbehov på ca. 100 senge med udgangspunkt i 90 % belægning.

Det indgik som en del af Budget 2016, at der skulle udarbejdes et oplæg til fremtidige indsatser og permanente løsninger på udfordringerne på det retspsykiatriske område.

Psykiatri- og Socialudvalget har drøftet forskellige muligheder for håndtering af de retspsykiatriske patienter, som ikke kan rummes i de nuværende 70 senge. På mødet d. 14. juni 2016 besluttede udvalget, at der skulle arbejdes videre med et oplæg til en konvertering af almenpsykiatriske senge til retspsykiatriske senge i Middelfart.

Som en del af budgetforliget 2017, er der i september 2016 indgået en aftale om, at ét almenpsykiatrisk afsnit i Middelfart konverteres til retspsykiatriske senge.

Indeværende notat indeholder et forslag til, hvordan den politiske beslutning kan realiseres. Det er sygehusets ønske, at medarbejderne inddrages i processen og medvirker til at kvalificere det udarbejdede forslag og de valgte løsninger, hvorfor forslaget sendes til kommentering i de psykiatriske afdelingers LMU'er, inden det skal drøftes politisk.

Forslaget til realiseringen drøftes på Psykiatri- og Socialudvalgets møde d. 4. november 2016 og efterfølgende i Forretningsudvalget samt Regionsrådet.

Konvertering af et alment afsnit til 14 retspsykiatriske senge

Konvertering af ét alment afsnit til et retspsykiatrisk afsnit, medfører en øgning i antallet af retspsykiatriske senge fra nuværende 70 til 84 senge og holder de retspsykiatriske senge samlet på én matrikel. En udvidelse af antallet af retspsykiatriske senge i Middelfart vil sikre specialiseret behandling i et behandlingsmiljø og fysiske rammer, der er tilpasset målgruppen og sikrer derved et kvalitetsløft i behandlingen.

Det skal bemærkes, at der med det nuværende antal retspsykiatriske patienter, fortsat vil være retspsykiatriske patienter på almenpsykiatriske afdelinger.

Kapacitetsmæssige forhold:

Psykiatrisk Afdeling Middelfart består, ud over de 70 retspsykiatriske senge, af 2 almenpsykiatriske afsnit med i alt 34 sengepladser – et åbent afsnit, med 16 senge samt et integreret sengeafsnit med 18 senge. I indeværende forslag er der taget udgangspunkt i konvertering af 16-sengsafsnittet til et 14-sengs retspsykiatrisk afsnit. Herved bibeholdes flest mulige almenpsykiatriske senge i Middelfart.

Hvis antallet af retspsykiatriske senge øges i Middelfart, vil de øvrige afdelinger kun i mindre omfang have retspsykiatriske patienter indlagt, hvilket ændrer fordelingen af indlagte patienter. For at sikre fortsat sammenhæng mellem befolkningsgrundlaget og antallet af sengepladser, er det derfor nødvendigt at justere i afdelingernes optageområder.

Forudsætningerne for konverteringen er:

- Alle retspsykiatriske patienter på Fyn indlægges i Middelfart, herved frigøres op til 10 senge, jævnfør sengeforbruget i 2015.
- Optageområdet ændres, så patienter fra Nordfyns kommune fremadrettet tilhører Psykiatrisk Afdeling Odense i stedet for Middelfart.
- I spidsbelastningssituationer for det almenpsykiatriske afsnit, skal Psykiatrisk Afdeling Middelfart kunne viderevisitere almenpsykiatriske patienter til indlæggelse i Psykiatrisk Afdeling Odense og/eller Svendborg
- Beslutningen om øget samarbejde mellem Psykiatrisk Afdeling Odense og Psykiatrisk Afdeling Svendborg, skal understøtte den bedst mulige udnyttelse af den samlede sengekapacitet.
- Psykiatrisygehuset styrker den ambulante strategi, således at patienter kun indlægges/ er indlagt såfremt et intensivt ambulante tilbud ikke er tilstrækkeligt.
- Retspsykiatriske patienter som ikke kan rummes i de 84 retspsykiatriske senge i Middelfart, vil blive indlagt i de jyske afdelinger. Dette er nødvendigt, da antallet af almene senge på Fyn reduceres. Baseret på sengedage for retspsykiatriske patienter i 2015, svarer det til 10 senge.

Sengedagsforbruget i Nordfyns kommune var i 2015 stort set identisk med sengedagsforbruget¹ for retspsykiatriske patienter indlagt i Svendborg og Odense, hvilket muliggør ombytningen, hvor de retspsykiatriske patienter indlægges i Middelfart og Patienter fra Nordfyn, indlægges i Odense. Borgere fra Nordfyns kommune tilhører på det somatiske område, OUH. Ved at ændre optageområderne, så Nordfyns kommune tilhører Odense, følger det psykiatriske optageområde det somatiske.

Den resterende sengekapacitet i Middelfart på 18 senge, skal rumme patienter fra Assens og Middelfart kommune. Sengedagene i 2015 - eksklusiv Nordfyn og patienter fra øvrige kommuner - svarer til 22 senge ved 90 % belægning og 24 senge ved 90 % belægning. Afdelingen vil således fra starten være udfordret på sengekapaciteten. Sygehuset arbejder videre med at imødegå dette via etablering af et udvidet samarbejde med de øvrige fynske afdelinger, et bedre overblik over belægning og ledig kapacitet i hele psykiatrisygehuset, indsats i forhold til liggetider samt en styrkelse af den ambulante psykiatri. Dette betyder, at patienter fra Assens og Middelfart, periodevis vil blive indlagt i Psykiatrisk Afdeling Svendborg eller Psykiatrisk Afdeling Odense og at de jyske afdelinger også i perioder kan få patienter fra Fyn.

Ombygningen af det almene afsnit til retspsykiatrisk afsnit medfører, at sengeantallet reduceres fra 16 almene til 14 retspsykiatriske senge. Konverteringen medfører dermed, at der nedlægges to senge i psykiatrisygehuset.

Psykiatrien i Region Syddanmark har fået bevilget satspuljemidler til tre brugerstyrede senge på Psykiatrisk Afdeling Odense og en brugerstyret seng på Psykiatrisk Afdeling Svendborg, i perioden 2013-2016. Projektet slutter ved udgangen af året og midlerne permanentgøres ikke via bloktilskuddet. Psykiatrisk Afdeling Svendborg har 55 sengepladser og Psykiatrisk Afdeling Odense har 96 sengepladser – inklusiv de brugerstyrede senge. Konverteringen medfører pres på de almene senge på Fyn og løsningen forudsætter derfor, at antallet af senge i Odense og Svendborg forbliver uændret.

Psykiatrisygehuset har et generelt princip om, at optageområdet for det ambulante og det stationære område er ens. Dette princip understøtter kontinuitet i behandlingen, entydige samarbejdsrelationer mellem det stationære og ambulante område samt i samarbejdet med kommunerne. Ændring af optageområdet, hvor Nordfyns kommune flyttes til Psykiatrisk Afdeling Odense betyder således, at både den stationære og ambulante behandling af patienter fra Nordfyns kommune, skal foregå i Psykiatrisk Afdeling Odense. I 2015, var 302 unikke patienter fra Nordfyns kommune i ambulante behandling i Middelfart. Patienter fra Nordfyns kommune udgør den mindste andel af patienter i Lokalpsykiatrien i Middelfart, ud af de tre kommuner som tilhører Middelfarts optageområde. Valget af Nordfyns kommune bevirker, at færrest mulige patienter og dermed personaleressourcer, skal overgå til Odense Lokalpsykiatri.

Som nævnt indledningsvist, vil der selv efter konvertering af ét afsnit i Middelfart, fortsat være et antal retspsykiatriske patienter på de jyske almenpsykiatriske afdelinger. For at understøtte sikkerheden samt kvaliteten i behandlingen af denne patientgruppe i de almene afdelinger, iværksættes et kompetenceløft. Det påtænkes, at en del af sygehusets kompetencemidler til nedbringelse af tvang, anvendes til dette, da en opkvalificering i forhold til behandling af retspsykiatriske patienter også vil have en positiv effekt på nedbringelsen af konflikter og behandlingssvigt, og dermed på forebyggelse af tvang.

¹ Beregnet ved 90 procent belægning. Sengedagsforbruget i Nordfyns kommune var i 2015 på 8 senge. Retspsykiatriske patienter indlagt i Svendborg og Odense i 2015, havde et sengedagsforbrug på 8,3 senge.

Fysiske forhold:

Danske Regioner har udarbejdet anbefalinger for sikkerhedstiltag i retspsykiatriske afsnit, herunder i forhold til udeareal samt ekstra sikkerhed i forhold til adgangsforhold, døre, mm. De almene afsnit i Middelfart er på nogle områder forberedt på anvendelse som retspsykiatrisk afsnit, dog er der fortsat brug for en lang række tiltag for fuldt ud at leve op til anbefalingerne. Bygningsstandarden vil efter ombygningen, sikkerhedsmæssigt være på niveau med den øvrige retspsykiatri.

Retspsykiatriske patienter har et særligt stort behov for rum og mulighed for aktivitet for at forebygge aggression samt sikre meningsfulde aktiviteter til patienterne, som ikke må forlade afdelingen. Der bliver ikke fra det konverterede retspsykiatriske afsnit mulighed for direkte adgang til de interne faciliteter i afdelingen, herunder motionshal mm. som i de eksisterende retspsykiatriske afsnit. Ved at reducere sengeantallet, fra 16 almene til 14 retspsykiatriske senge, skabes der rum til nogen aktivitet på selve afsnittet.

Standarden i forhold til aktivitetsfaciliteter og udearealer vil være på et lavere niveau end for den øvrige retspsykiatri. Det må derfor vurderes, hvilke patientkategorier der er mest egnet til at være indlagt på afsnittet samt hvordan personalet bedst muligt kan kompensere for dette.

Projektafdelingen for byggeri er i gang med at afklare hvordan ombygningen konkret kan finde sted. Det er endnu ikke besluttet, hvilket af de almenpsykiatriske afsnit som skal bygges om. Der er forskellige hensyn til det retspsykiatriske og det almenpsykiatriske afsnit som skal afvejes, herunder blandt andet patientflowet i afsnit (modtageforhold, adgang til faciliteter i afsnittet mm.), adgang til udearealer samt mulighed for indkig til patientstuer og gårdhave. Derud over er der forskellige udfordringer i forhold til lokalplanen, som kan have betydning for, hvilken løsning der er mulig.

Udgangspunktet er, at afsnittet forbliver i Middelfart under ombygningen, men da dette har konsekvenser for prisen og længden af ombygningen, indgår dette i den politiske drøftelse. Alternativt skal det almene afsnit i Middelfart, der skal konverteres til retspsykiatri, genhuses midlertidigt i Ny Vejle² under ombygningen.

Personale

Personalet i det nuværende almene afsnit, vil som udgangspunkt fortsætte i det nye retspsykiatriske afsnit. Der vil blive opstartet en personaleproces for berørt personale i henhold til principperne i "Større organisationsændringer og reduktion af stillinger", hvor der vil blive tilbudt individuelle samtaler til det direkte berørte personale.

Før opstarten af det retspsykiatriske afsnit, vil personalet blive introduceret til specialet. Der planlægges en grundig introduktion på niveau med introduktionen ved den tidligere udbygning af retspsykiatrien. Introduktionen indeholder – udover den obligatoriske introduktion og kurser i Psykiatrien i Region Syddanmark - blandt andet undervisning i det retspsykiatriske genstandsfelt, herunder lovgivning og retsgrundlag, etik, risikovurdering og intervention samt psykopatologi.

Konverteringen påvirker Psykiatrisk Afdeling Middelfarts uddannelse af læger og specialpsykologer. Begge grupper uddannes i almenpsykiatrien, idet retspsykiatrien er for specialiseret til, at de kan opnå deres læringsmål der. Da læger under uddannelse udgør forvagslaget, giver en reduktion af almenpsykiatrien udfordringer i forhold til vagtdækningen. Der arbejdes videre med planer for, hvordan uddannelserne kan tilrettelægges og afdelingens vagtdækning sikres.

En ændring af Psykiatrisk Afdeling Middelfarts optageområde betyder, at der skal flyttes personaleressourcer fra Lokalpsykiatrien i Middelfart til Lokalpsykiatrien i Odense – svarende til patienter fra Nordfyns kommune. Patienter fra Nordfyns kommune fylder ca. 25 % af den samlede aktivitet i Lokalpsykiatri Middelfart.

Økonomi

Et retspsykiatrisk sengeafsnit er dyrere at drive end et almenpsykiatrisk afsnit, svarende til 5,9 mio. kr. til plejepersonale. Grunden hertil er, at et afsnit med en samling af retspsykiatriske patienter, af sikkerhedsmæssige hensyn kræver en højere bemanning døgnet rundt og at retspsykiatrien er afhængig af specialiseret personale, og derfor ikke i samme grad som almenpsykiatrien kan anvende vikarer til dækning af fast vagt m.v.

Et retspsykiatrisk afsnit har et større behov for tværfagligt personale end et almenpsykiatrisk afsnit. Afsnittet der omdannes, er et åbent afsnit hvor patienterne som udgangspunkt har adgang og derved mulighed for aktivitet uden for afsnittet. Retspsykiatriske patienter har et markant øget behov for aktivitet og

² Pr. 1. februar 2017, er der 15 almene senge ledige i OPP Vejle, jfr. Budget 2016. Dette afsnit vil kunne anvendes til almene patienter i selve byggefasen, således at byggeriet kan foregå i et tomt afsnit.

beskæftigelse under indlæggelsen, da dette er medvirkende til at minimere konflikter og urolige situationer. Aktiviteter i de retspsykiatriske afsnit understøttes af ergoterapeuter og fysioterapeuter og foregår som oftest individuelt eller få patienter sammen. De fysiske rammer muliggør ikke direkte adgang til motionshal mm. fra det nye afsnit, hvilket som nævnt stiller øgede krav til aktivitet i selve afsnittet. Desuden er der behov for øget supervision af personalet ved psykolog. Ved retspsykiatriske patienter er der øget krav om lægelige erklæringer mm. grundet dom / forberedelse til dom samt lægefaglige ressourcer med kompetence og erfaring inden for retspsykiatri, hvorfor lægebehovet ikke i samme grad kan dækkes af læger under uddannelse.

Der vil derfor være ekstra lønudgifter til øvrigt personale, herunder fysioterapeut, ergoterapeut, læger m.v. på i alt 1,6 mio. kr. pr. sengeafsnit:

Der er pt. en afbødningspulje på 5 mio. kr. til dækning af de almene afsnits ekstra udgifter i forbindelse med retspsykiatriske patienter. Puljen nedskaleres til 2,5 mio.kr, fra det tidspunkt hvor konverteringen realiseres, således at 2,5 mio. kr. indgår i finansieringen af konverteringen.

De retspsykiatriske patienter, som fremadrettet skal indlægges i det nye afsnit, er for nuværende indlagt i de almene afdelinger. Samlet set er der tale om en indbyrdes rocade, hvor de almene afdelinger afgiver retspsykiatriske patienter og i stedet modtager almene patienter. For de jyske afdelinger er der tale om en mindre aflastning – svarende til i alt ca. 4 senge, men da disse er fordelt på 3 afdelinger, er der tale om marginale senge, som ikke muliggør besparelser. Der er derfor ikke tale om besparelser i de almene afdelinger ved flytning af de retspsykiatriske patienter.

Som tidligere nævnt, forudsætter den beskrevne løsning, at de nuværende 4 brugerstyrede senge bibeholdes. Finansieringen af disse, indgår derfor i nedenstående beregning.

Årlige ekstra driftsomkostninger ved konvertering af et alment afsnit til et retspsykiatrisk	
Ekstra lønudgifter til plejepersonale:	5,9 mio. kr.
Ekstra lønudgifter til opnormering af øvrigt personale:	1,6 mio. kr.
Merudgift service ³ :	0,4 mio. kr.
Merudgifter specialundervisning for retspsykiatriske patienter:	0,2 mio. kr. ⁴
Årlig merudgift på drift i alt:	8,1 mio. kr.
Finansiering fra afbødningspuljen	- 2,5 mio. kr.
Permanentgørelse af 4 brugerstyrede senge (PL 2016- niveau)	3,1 mio. kr.
De årlige merudgifter til drift i alt	8,7 mio. kr.

Derudover er der en engangsudgift på 0,3 mio. kr. til introduktion af medarbejdere i afsnittet, udover lønudgiften til personalet i denne periode.

Anlægsudgifterne anslås at være ca. 15 mio. kr. Et præcist anlægsoverslag vil foreligge forud for den politiske behandling primo november.

Da der er tale om en stor organisatorisk ændring, må der påregnes uforudsete udgifter i forbindelse med konverteringen, herunder ekstra omkostninger til personale i en periode. Det nøjagtige beløb kendes ikke, men det anbefales, at der afsættes 0,5 mio. kr. til uforudsete udgifter, således at der sikres stabil drift i hele perioden.

Engangsudgifter ved konvertering af et alment afsnit til et retspsykiatrisk	
Anlægsudgifter	Ca. 15 mio. kr.
Introduktion	0,3 mio. kr.
Uforudsete udgifter	0,5 mio. kr.
Engangsudgifter i alt	15,8 mio. kr.

Berørte parter

Konvertering af ét almenpsykiatrisk afsnit i Psykiatrisk Afdeling Middelfart til et retspsykiatrisk afsnit, berører direkte eller indirekte en række samarbejdspartnere, herunder, de psykiatriske afdelinger (primært

³ Dækker ekstra rengøringsudgift samt forplejningsudgift i forhold til afdelingens forbrug – beregnet ud fra 2015.

⁴ Afdelingen har en årlig udgift til specialundervisning på 750.000 kr. En udvidelse af den retspsykiatriske sengekapaцитet betyder, at aftalen om specialundervisning skal udvides.

de fynske afdelinger), Lokalpsykiatrien i Middelfart samt Lokalpsykiatrien i Odense, psykiatriske patienter fra Fyn, de fynske kommuner samt politiet.

Der ud over berøres de psykiatriske afdelinger i Jylland indirekte, da de kun i mindre grad aflastes i forhold til antallet af retspsykiatriske patienter.

Nordfyns kommune kommer til at samarbejde med Odense Psykiatrisk Afdeling. De øvrige kommuner på Fyn vil i mindre grad blive berørt, idet de fynske psykiatriske afdelinger i samarbejde skal løse de kapacitetsmæssige udfordringer, hvilket betyder at patienter kan blive indlagt i en anden psykiatrisk afdeling, end den de geografisk tilhører.

Politiet berøres primært i forhold til transport af patienter, idet alle retspsykiatriske patienter fra Fyn skal indlægges i Middelfart. Derud over har de retspsykiatriske afsnit samarbejde med politiet i forhold til assistance i særlige situationer, hvilket betyder, at et ekstra afsnit kan øge behovet for assistance.

Den videre planlægning

Projektafdelingen for byggeri er som tidligere nævnt i gang med at afklare de nærmere forhold i forhold til ombygningen af det ene afsnit, herunder hvilke løsninger der bedst varetager hensynet til både de almenpsykiatriske patienter samt de retspsykiatriske patienter.

En ændring af Psykiatrisk Afdeling Middelfarts optageområde betyder, at der skal flyttes personaleressourcer fra Lokalpsykiatrien i Middelfart til Lokalpsykiatrien i Odense – svarende til patienter fra Nordfyns kommune. Der arbejdes videre med et mere konkret forslag til, hvordan denne flytning af ressourcer kan foregå.

Foreløbig procesplan

Nedenstående procesplan er foreløbig og vil løbende blive opdateret.

Område	Tidsplan	Proces
Planlægning	September / Oktober 2016	Planlægning af personaleprocessen (som iværksættes, såfremt konverteringen besluttet politisk). Afdelingsledelsen i Psykiatrisk afdeling Middelfart og HR planlægger processen. LMU orienteres om tids- og handleplan for personaleprocessen.
Kommentering	30. september til 25. oktober 2016	Forslaget til realisering sendes til kommentering via de psykiatriske afdelingers LMU'er i forhold til det forslag til realisering, som Psykiatri- og Socialudvalget har besluttet skal udarbejdes.
	27. okt. 2016	Ekstraordinært FMU-møde hvor de indkomne høringssvar fra LMU'erne forelægges.
Orientering	Oktober/ november 2016	Orientering af kommunerne via de psykiatriske samordningsfora
Beslutning	November 2016	Politiske proces, hvor forslaget til realisering af konverteringen skal politisk godkendes. <ul style="list-style-type: none"> 4. november 2016, Psykiatri- og Socialudvalg 16. november 2016, Forretningsudvalg 28. november 2016, Regionsrådet.

Når forslaget til realisering af konverteringen, er politisk godkendt:

Område	Tidsplan	Proces
Orientering og inddragelse	November - december 2016	Orientering af berørte parter omkring den videre proces. – herunder de psykiatriske afdelinger, LMU, Psykiatriens FMU samt berørte kommuner og politi.
Personaleproces	Ultimo 2016 / primo 2017	Opstart af personaleproces for berørt personale i henhold til principperne i Større organisationsændringer og reduktion af stillinger . Der vil blive tilbudt individuelle samtaler til det direkte berørte personale.
Ombygning	Primo 2017	Påbegyndelse af ombygningsproces.
Introduktion og opstart.	Medio 2018	Introduktion af personale til retspsykiatrisk afsnit
	Medio 2018	Opstart af nyt retspsykiatrisk afsnit i det ombyggede afsnit i Middelfart